

S A D R Ž A J

Predgovor	12
Zahvalnost	14

UVOD

1. O NASTANKU I CILJEVIMA KNJIGE	18
2. KRIZNA SITUACIJA DANAS I KRATKOROČNA PROGNOZA	22
Dubina sadašnje krize	22
Situacija u svijetu i prognoza	
Korekcije prognoze naniže	22
Krizna situacija u Crnoj Gori i regionu Zapadnog Balkana	26
Ko će najviše u svijetu osjetiti krizu u 2009. i 010. godini ?	29
Rezultati izračuna agregatnih indikatora	30
Indeks siromaštva	31
Indeks privredne situacije	33
3. ZAŠTO ISTINA O KRIZI OSTAJE PREĆUTANA ?	37

I.dio: OKVIRI

1. ZAŠTO RAZLIČITI ODGOVORI NA EKONOMSKA PITANJA ?	42
Predstavljanje problema	43
Skok u istoriju – nastanak i razvoj ekonomske nauke	46
Razvoj naučne spoznaje u ekonomskoj nauci	46
Istorijski razvoj ekonomske nauke	48
Prednaučna faza	48
Problemi prilikom nastajanja ekonomske nauke	48
Sadašnje stanje u ekonomskoj nauci	50
Karakteristike i problemi ekonomske nauke	52
Definicija ekonomske nauke	52
Razlikovanje ekonomske nauke od nenaučnih djelatnosti	54
Naučna metoda u ekonomskoj nauci	55

Naučne teorije u ekonomskoj nauci	56
Vrijednosni sudovi u ekonomskoj nauci	59
Subjekt ekonomske nauke	63
Ekonomisti i njihova naučna zajednica	63
Obrazovanje ekonomista	65
Ekonomska nauka u sistemu nauka	66
Mesto ekonomske nauke u sistemu nauka	66
Naučnost ekonomske nauke	68
Odnos ekonomske nauke prema nekim drugim naukama	70
2. EKONOMSKE DOKTRINE U PRAKSI	72
Novija istorija ekonomsko-teoretskih konfrontacija u svijetu	72
Opis	72
Naopaki svijet	75
Ekonomske doktrine na prostorima Zapadnog Balkana	77
Ekonomske doktrine u samostalnim državama na teritoriji nekadašnje SFRJ i u Albaniji	79

II. dio: GLOBALNA KRIZA

1. OPIS NEKRETNINSKO-FINANSIJSKE KRIZE U SVIJETU	84
Nastanak i pucanje hipotekarno-finansijskog balona	84
Formiranje legalne piramidalne šeme	85
Kako je došlo do finansijske krize u SAD ?	93
Širenje finansijske krize po svijetu	97
Europa	97
Japan	101
Azija	101
Kina	101
Latinska Amerika i Karibi	102
Afrika	102
Oceanija	103
Aktivnosti za ublažavanje finansijske krize	103
Pad berzanskih indeksa u 2008. i okret u drugom kvartalu 2009.	103
Pad hedž (hedge) fondova	104

2. OBRAZLOŽENJE OSNOVNIH UZROKA KRIZE	106
Nastanak izvedenih finansijskih instrumenata i sekuritizacije	106
Normativna akta finansijske liberalizacije	108
3. UTICAJ FINANSIJSKE KRIZE NA REALNI SEKTOR PRIVREDE.....	110
Znaci krize	110
Različiti učinci recesije po različitim privrednim sektorima i regijama ..112	
SAD	112
Zapadna Evropa	114
Istočna Evropa	114
Kako se odazivaju rastuća tržišta ?	116
4. RJEŠAVANJE KRIZE	117
Sistemski pristup	118
Pravilan redosljed spasilačkih mjera	122
Urgentno rješavanje krize likvidnosti	122
Otklanjanje problema solventnosti banaka	123
Pomoć realnom sektoru	124
Monetarni podsticaj realnom sektoru	126
Zašto je dolar u početku krize jačao u odnosu na euro ?	126
Fiskalni podsticaj	127
Šta kažu iskustva iz prethodnih kriza ?	130
Najnoviji oblici rješavanja krize u svijetu	131
Rješavanje realnog sektora i stanovništva	131
Rješavanje finansijskog sektora	132
Uloga centralnih banaka u krizi	133
Islamsko bankarstvo	136
5. EKONOMSKO-POLITIČKE IMPLIKACIJE – UZROCI, KRIVICA I	
POLITIČKA EKONOMIJA KRIZE	137
Tržišni fundamentalizam kao uzrok krize	137
Ko je kriv ?	139
Krivci za nastanak hipotekarno-finansijske krize	139
Krivci za greške prilikom rješavanja krize	140
Čuvari tržišta kapitala – njegovi zloupotrebljivači	142
Politička ekonomija hipotekarno-finansijske krize	147
Slizanost neoliberalizma s ekonomskim i političkim elitama na vlasti	154

III.dio: GLOBALNA KRIZA, CRNA GORA I ZAPADNI BALKAN

1. OSETLJIVOST CRNE GORE I ZAPADNIOG BALKANA NA KRIZU.....	157
Zašto bi zemlje regiona trebale da manje osjete krizu ?	158
Diagnoza stanja i ranjivosti država regije u krizi	160
Države	160
Monetarni sektor – centralne banke	163
Primjer: Aktivnost Centralne banke Crne Gore u krizi	164
Finansijski sektor	166
Realni sektor privrede	169
Stanovništvo i socijalno stanje	171
Zaključak	172
Spoljašni i unutrašnji uzroci krize na Zapadnom Balkanu	173
Spoljašni negativni uticaji	173
Poziv WIIW za podršku zemljama Zapadnog Balkana u krizi	175
Dodatni domaći nepovoljni faktori	175
Posljedice krize	176
Posljedice za finansijski sektor	176
Posljedice za realni sektor	177
Vlasništvo privrednih i finansijskih jedinica za vrijeme krize	178
Vrste vlasništva i njegovi subjekti	178
Sav razvijeni svijet nacionalizuje, a tranzicijske zemlje regije bi još uvijek privatizavale	178
»Detajkunizacija« u sadašnjim uslovima	180
Filijale stranih banaka u regiji su u vlasništvu stranih država	183
Prikladna vlasnička struktura domaće privrede	183
2. KAKO POSTUPATI U PRAKSI ?	186
Donijete ili predložene mjere do sredine maja 2009	186
Crna Gora	186
Albanija	187
BiH	188
Hrvatska	190
Makedonija	191
Srbija	193
Kosovo	193

Slovenija (za usporedbu)	193
Zaključak	195
Rješenja na makronivou ekonomskog sistema i politike	196
Opšta pravila	196
Podsticanje privredne aktivnosti	198
Socijalna politika – povećanje penzija za najsiromašnije i povećanje minimalnih plata	199
Zdravstvena i penzijska reforma	200
Kako postupati u finansijskim institucijama ?	201
Banke	201
Diagnoza stanja – opšte konstatacije iz iskustva drugih	201
Sistemska poboljšanja u bankarstvu	203
Osiguravajuća društva	204
Predlozi za djelovanje osiguravajućih društava u krizi	204
Što mogu uraditi vlada i nadzorni organi za osiguravajuća društva ?	206
Sistemske izmjene u osiguranju	206
Investicioni fondovi i berza	207
Preduzeća realnog sektora	209
Opšte konstatacije – Diagnoza stanja u privredi	209
Sopstvene mjere preduzeća	211
Vladina i bankarska podrška realnoj privredi	211
Privatnik	216
Prema kojim načelima se odlučuje privatno lice prilikom ulaganja odnosno izbora oblika imovine ?	216
Međuvremenska preferenca kao diskontni faktor	223
Praktička odluka: gdje ulagati, što se danas isplati posjedovati ?	224
Kako pojedinac danas treba da se opredijeli u pogledu zaduživanja i štednje i kako da rasporedi imovinu ?	226
Tekuća potrošnja i štednja	226
Dva negativna nauka iz prakse	227
Raspored imovine	228
Uloga vladnih i monetarnih autoriteta prilikom ključnih odluka u krizi	231
3. UTICAJ KRIZE NA SLABIJE RJEŠAVANJE BALKANSKOG KONFLIKTA	233
Osnovi za rješavanje problema na Zapadnom Balkanu	233
Uticao krize na rješenja	237

IV.dio: ZAKLJUČAK

1. NOVA FINANSIJSKA ARHITEKTURA SVIJETA.....	243
Predlozi stručnjaka o elementima novog finansijskog uređenja.....	243
Postupci – Susreti svejskih političara u borbi sa krizom.....	252
Razvoj u EU.....	258
Psihološki vidik nastanka finansijskih kriza.....	260
2. SINTEZA PREDLAGANIH RJEŠENJA SVJETSKE KRIZE I KRITIČNI POGLED NA NJIH.....	263
Ni liberalni kapitalizam, ni ortodoksni socijalizam, već solidarizam ..	267
Značaj koncepta solidarizma.....	267
Pozadina.....	268
Solidarizam – termin.....	268
Pax Europea, ne Pax Chinesis ili Pax Asiatica u 21. vijeku.....	269
Elementi solidarizma.....	271
Značaj solidarizma za regiju.....	274
LITERATURA.....	278
LISTA SKRAČENICA.....	284
LISTA TABELA I SLIKA.....	285